

ALINA SZWARC-ADAMIUK

MONIKA ZIŃCZUK

Uniwersytet w Białymstoku

DIALOG O EDUKACJI W SERCU MAZUR

VI Augustowskie Spotkanie Naukowe z udziałem wielu reprezentantów nauki, humanistów, nauczycieli akademickich i praktyków odbyło się w dniach 13-15 września 2010 roku. Interdyscyplinarny dyskurs wokół priorytetowych zmian w systemie oświaty pod hasłem „Edukacja w dialogu i perspektywie” jest kontynuowany cyklicznie (ASN 2001, 2002, 2004, 2006, 2008).

Zaproszenie gospodarzy konferencji – Zakładu Dydaktyki Ogólnej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku przyjęło 33 profesorów, 41 doktorów i 14 magistrów z wielu ośrodków naukowych w kraju. Byli to reprezentanci uniwersytetów, akademii, politechnik, wyższych uczelni oraz innych instytucji edukacyjnych z różnych stron Polski (województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego, śląskiego, małopolskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego, lubelskiego, mazowieckiego i podlaskiego), a także uczeni z Białorusi i Ukrainy.

Wszystkich uczestników naukowej debaty przywitała Prof. dr hab. Anna Karpińska – Kierownik Naukowy konferencji, prezentując dorobek naukowy poprzednich spotkań, skupiających grono najwybitniejszych przedstawicieli większości środowisk akademickich w postaci trzynastu monografii.¹ Cytując słowa Pani Profesor: „Zamieszczone

¹ Książki pod red. A. Karpińskiej: *Edukacja w dialogu i reformie, Kreatorzy edukacyjnego dialogu*, Białystok 2002; *Teoria i praktyka kształcenia w dialogu i perspektywie, Edukacyjne problemy czasu globalizacji, U podstaw dialogu o edukacji*, Białystok

w tomach teksty są wyrazem wieloaspektowości dialogu o edukacji. Zapisaliśmy łącznie 5 000 stron! W przekonaniu wymagających recenzentów zgromadzone w tomach refleksje, mogą stanowić ważną kanwę dla wielu kolejnych spotkań i dyskusji naukowych.”

Wśród przybyłych gości nie zabrakło Rektora Uniwersytetu w Białymstoku – Jego Magnificencji Prof. zw. dr hab. Jerzego Nikitorowicza, który dokonał uroczystego otwarcia spotkania. Konferencję inaugurowała również Dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii – Prof. dr hab. Elwira Kryńska, która w powitalnym słowie wyraziła przekonanie, iż podjęty dialog edukacyjny wart jest kontynuowania i złożyła serdeczne życzenia owocnych obrad.

Zamierzeniem organizatorów spotkania był wieloprofilowy ogólny najbardziej aktualnych problemów edukacyjnych, zawartych w pięciu blokach tematycznych, które stanowiły jednocześnie wyznacznik do dyskusji w sekcjach problemowych:

1. Edukacja wobec oczekiwań i potrzeb współczesności i przyszłości,
2. Trójjednia nauki – dydaktyki – praktyki,
3. Dydaktyka szkoły wyższej – kierunki rozwoju,
4. Renesans niepowodzeń edukacyjnych,
5. Uczestnicy procesu kształcenia – w poszukiwaniu optymalnej strategii porozumienia.

Wprowadzenia w tematykę konferencji dokonali Profesorowie: Kazimierz Denek – Przewodniczący Zespołu Dydaktyki Ogólnej Polskiej Akademii Nauk oraz Jerzy Niemiec – Doktor Honoris Causa Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy.

Pierwsza sesja plenarna przebiegała pod przewodnictwem Profesorów: Ks. prof. dr hab. Adama Solaka i Prof. dr hab. Beaty Przyborowskiej. Z ważnych powodów osobistych nie mógł przybyć do Augustowa Prof. zw. dr hab. Czesław Kupisiewicz. Jednak Uczestnicy konferencji mogli wysłuchać referatu pt. „Kilka refleksji o *Szkicach z dziejów dy-*

2003; *Edukacyjne tendencje XXI wieku, Edukacja „głębszego poziomu”*; *Edukacyjne obszary „głębokiej zmiany”*, Białystok 2005; *Tocząca się reforma edukacji; Pola poznawcze dydaktyki; Dylematy dydaktyki szkoły wyższej*, Białystok 2008; *Edukacja w okresie przemian; Dialog o edukacji* Białystok 2010.

daktyki”, który na Jego życzenie wygłosiła Prof. dr hab. Anna Karpińska. W dalszej kolejności swoje referaty zaprezentowali: Prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz (Ku jakim strategiom edukacyjnym w wielokulturowym świecie?), Prof. zw. dr hab. Kazimierz Denek (Uniwersytet w dialogu i perspektywie do 2020 roku) oraz Prof. dr hab. Franciszek Szlosek (Proces Boloński: nadzieje i obawy).

Drugiej sesji plenarnej przewodniczyli Profesorowie: Agata Cudowska i Romuald Kalinowski. Głos zabrali: Prof. zw. dr hab. Eugenia Potulicka (Neoliberalizm a aksjologiczny wymiar edukacji), Prof. dr hab. Barbara Baraniak (Aksjologiczny wymiar edukacji zawodowej), Prof. dr hab. Ryszard Gerlach (Edukacja zawodowa w aspekcie zmiany cywilizacyjnej) oraz Prof. dr hab. Anna Karpińska (Między retrospektywnością a transgresją – w poszukiwaniu źródeł naszej naukowej tożsamości). Wystąpienie Profesor A. Karpińskiej o charakterze merytoryczno-okolicznościowym, stało się swoistym ukłonem w stronę Prof. zw. dr hab. Jerzego Niemca z okazji Jego 80-lecia oraz uzyskania najwyższej godności akademickiej – tytułu Doktora Honoris Causa Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Życzenia i gratulacje Panu Profesorowi stały się kanwą uroczystego wieczoru w Oficerskim Yacht Clubie RP „Pacyfic”.

Kolejny dzień obrad otworzyła trzecia sesja plenarna, która przebiegała pod przewodnictwem Profesorów: Barbary Baraniak i Kazimierza Denka. Ze swymi przemyśleniami ze słuchaczami dzielili się kolejno: Ks. prof. dr hab. Adam Solak (Dialog międzypokoleniowy jako warunek społeczeństwa wiedzy), Prof. zw. dr hab. Kazimierz Żegnałek (Edukacja wobec oczekiwań i potrzeb demokratycznego państwa), Prof. zw. dr hab. Ryszard Parzęcki (Podmiotowe wyznaczniki skutecznej działalności pedagogicznej), Prof. dr hab. Beata Przyborowska (W poszukiwaniu nowego modelu innowacji w edukacji) oraz Prof. dr hab. Zbigniew Węgierski (Opieka zastępcza nad dzieckiem osieroconym).

Problematyka sesji plenarnych kontynuowana była podczas obrad pięciu sekcji. O koordynację pracy w sekcjach poproszono liderów poszczególnych profili plenarnych.

Pierwszej z nich przewodniczyli Profesorowie: Eugenia Potulicka i Jerzy Niemiec, sekretarzem sekcji była mgr Alina Szwarc-Adamiuk

(Współczesna szkoła w perspektywie ontodydaktycznej – między teorią a praktyką). Referaty wygłosili: dr Elżbieta Jaszczyszyn (Strategia przyszłościowa edukacji dzieci w wieku przedszkolnym), dr Jolanta Szada-Borzyszkowska (Obniżenie wieku szkolnego – implikacje praktyczne), Ks. dr Zbigniew Babicki (Edukacja równoległa potrzebą współczesnej szkoły), mgr Tomasz Prymak (Autoedukacja szansą współczesnego człowieka), mgr Bogdan Urbanek (Innowacyjność w edukacji), Mjr mgr Zbigniew Leśniewski (Innowacje a system szkolenia sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej), dr Andrzej Marciniuk (Doświadczenia przedwojennej „polskiej szkoły latania” w procesie kształcenia lotniczego współczesnych absolwentów dęblińskiej „Szkoły Orłąt”), dr Anna Pogorzelska (Problem aktywności uczniów szkół zawodowych w kontekście wymagań rynku pracy).

Drugą sekcję naukową opieką otoczył Profesor Kazimierz Denek i Profesor Kazimierz Żegnałek, a sekretarzem sekcji była dr Katarzyna Borawska-Kalbarczyk (Oblicza szkoły – od dydaktyki tradycyjnej ku konstruktywistycznej – spojrzenie oczami ucznia). Kolejno wystąpili: dr Ewa Szadzińska (Budowanie celów podmiotowych w procesie kształcenia), dr Anna Bartkowiak (Kompetencje nabywane w procesie edukacji informacyjnej – oczekiwania, potrzeby a rzeczywistość), dr Henryk Kowalczyk (Kontrola i ocena efektów kształcenia), dr Leszek Pawelski (Egzaminy gimnazjalne – dlaczego tak słabo?), dr Agata Jacewicz (Koncepcje edukacji daltońskiej w nauczaniu elementarnym).

Sekcja trzecia, w której poruszono problematykę dydaktyki szkoły wyższej, obradowała pod kierunkiem Profesora Franciszka Szloska, sekretarzem sekcji była dr Walentyna Wróblewska (Motywacja warunkiem skutecznej autoedukacji studentów). Swoje teksty referowali: dr Małgorzata Furmańska (Szkolnictwo wyższe z ograniczoną odpowiedzialnością), dr Olga Wyżga (Aktywność studenta w zmieniającej się szkole wyższej), dr Zofia Okraj (Treści dyskusji w stymulowaniu twórczego myślenia studentów), dr Jolanta Gabzdyl (Podstawy przedsiębiorcze studentów pedagogiki w świetle badań pilotażowych), dr Beata Bednarczyk, dr Krystyna Kusiak i dr Dorota Zdybel (Portfolio w procesie kształtowania refleksyjności przyszłych nauczycieli), dr Maria Kajdasz-

Aouil (Czy jesteś kreatywny? – autorska propozycja wykładów fakultatywnych), dr Dorota Zdybel (Świadomość metapoznawcza przyszłych nauczycieli – między naiwną psychologią a refleksyjną praktyką), dr Anna Pawiak (O nas samych! – niewerbalne zachowania nauczycieli akademickich podczas zajęć w opinii studentów), mgr Urszula Dmochowska (metoda biograficzna stosowana w pracy z uczniem dorosłym jako forma dydaktyki aktywizującej).

Czwartej sekcji, która skoncentrowała się na problematyce niepowodzeń edukacyjnych, przewodniczyli Profesorowie: Anna Karpińska i Jan Grzesiak. Sekretarzem sekcji była mgr Monika Zińczuk (Gimnazjum jako miejsce powodzeń i niepowodzeń edukacyjnych). W debacie wzięli udział: dr Ryszard Skrzypniak (Niepowodzenia szkolne młodzieży społecznie niedostosowanej), dr Robert Sarnecki (Nauczyciele wobec zjawiska trudności i niepowodzeń dydaktycznych uczniów), dr Barbara Klasińska (Zainteresowania uczniów jako antidotum na niepowodzenia szkolne), dr Iwona Klonowska-Senderska, dr Karina Szafrąńska (Wybrane zaburzenia behawioralno-emocjonalne u dzieci i młodzieży a niepowodzenia szkolne. Diagnoza zjawiska a efektywność systemu edukacji), dr Agnieszka Domagała-Kręcioch (Niepowodzenia edukacyjne w percepcji studentów), dr Edward Grott (Modele współpracy terapeuty z rodziną dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych).

Sekcja piąta pod hasłem „Uczestnicy procesu kształcenia – w poszukiwaniu optymalnej strategii porozumienia” obradowała pod kierunkiem Profesorów: Bogdana Mieczysława Szulca i Ryszarda Parzęckiego. Sekretarzami sekcji byli: mgr Piotr Remża (Efektywność procesu dydaktycznego) i mgr Karol Kowalczuk (Innowacyjne wykorzystanie komputera w dydaktyce szczegółowej). Głos zabrali: dr Anna Kwartera (Płaszczyzny szkolnej przestrzeni tworzenia), dr Stanisław Nowel (Twórczy nauczyciel wobec rytualizacji procedur edukacyjnych), dr Janusz Ślusarski (Nauczyciel zawodu, w którym dominują sytuacje trudne i ekstremalne), dr Andrzej Cichocki (Świadomość możliwości wpływu rodziców na edukację dzieci i środowisko szkolne jako impuls nowej strategii pracy szkoły), dr Aldona Grącka-Tys (głos w dyskusji).

Zwieńczeniem bogatego merytorycznie programu tego dnia był rejs statkiem po mazurskich jeziorach. Piękna pogoda i bogactwo krajobrazu Podlasia motywowały uczestników do kontynuacji dialogu o perspektywach i zmianach w edukacji.

Po powrocie z wycieczki „Szlakiem Papieskim” odbyło się otwarte posiedzenie Zespołu Dydaktyki Ogólnej Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Uczestnicy zastanawiali się nad stanem i kondycją współczesnej dydaktyki jako podstawowej dyscypliny nauk pedagogicznych oraz stawiali pytania o projekcje i wizje jej rozwoju. Kolejną atrakcją stała się wieczorna biesiada przy ognisku pod hasłem „Hej, Mazury, jak Wy cudne..”. Gospodarzom zależało, by zabawa, wspólne śpiewanie i smaki kuchni podlaskiej sprzyjały integracji oraz konsultacjom o mniej formalnym charakterze.

Ostatni dzień konferencji ukształtował przebieg czwartej sesji plenarnej, której przewodniczyli Profesorowie: Ryszard Gerlach i Ryszard Parzęcki. Wśród prelegentów wymienić należy: Prof. zw. dr hab. Andreja Harbatskiego (Ogólnokształcąca Szkoła Białoruska-wczoraj i dziś), Prof. dr hab. Agatę Cudowską (Twórcze orientacje życiowe nauczycieli Podlasia w świetle badań), Prof. zw. dr hab. Bogdana Mieczysława Szulca (Ku strategii człowieczeństwa. Ucieczka od społeczeństw przymiotnikowych), Prof. dr hab. Jana Grzesiaka (Dialogowa więź dydaktyki z praktyką kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli), Prof. dr hab. Romualda Kalinowskiego (Edukacja dla bezpieczeństwa – za i przeciw), Prof. dr hab. inż. Marka Gawrysiaka (O modelach i metaforach – dydaktyki, dydaktycznych, w dydaktyce), Prof. dr hab. Piotra Błajeta (Rozwojowe i wychowawcze aspekty aktywności ruchowej w perspektywie fenomenologicznej).

Przyczynkiem do integrowania poglądów jak i prowadzenia intelektualnych sporów stała się zaplanowana przez organizatorów dyskusja plenarna – zgodnie z hasłem zawartym w podtytule konferencji („3xP”), czyli: „prezentacje – polemiki – propozycje”, która jednocześnie zwieńczyła i podsumowała spotkanie naukowe. Słowa znanej mazurskiej piosenki „Wróćmy nad jeziora ...” tradycyjnie już zaprosiły do ponownego spotkania w Augustowie za dwa lata, by kontynuować pedagogiczny dialog.